

PSÜHHOLOOGIATEADUSE TUNDMISE TÄHTSUSEST VÕITLUSES EBAUSU JA MÜSTITSIMI VASTU

I. Veersalu

Loogika, psühholoogia ja pedagoogika ring. Juhendaja prof. K. Ramul

Sissejuhatus

Nõukogude ühiskondlik ja riiklik kord on loonud kõik tingimused rahvamasside poliitilise teadlikkuse ja kultuuritaseme tõusuks. Rõhuv enamik nõukogude inimesi on vabanenud idealistlikust maailmakäsitusest ja religiooni mõjust. Kuid kapitalistliku ühiskonna iganditena säilib mõnede meie inimeste teadvuses veel üksikuid religioosseid ja ebausklikke tõekspidamisi, mil ei ole midagi ühist teadusega ja mis takistavad neid inimesi nõukogude kultuuri ja teaduse omandamisel, takistavad neid aktiivselt osa võtmast kommunistliku ühiskonna ülesehitustööst meie maal. Selliste igandite säilimise põhjused, nagu õpetab marksism, seisavad selles, et inimeste teadvus jääb oma arenemises maha inimeste majanduslikust seisundist. Religioosete ja ebausklikke kujutluste ja arvamuste esinemises ei ole seega midagi üleloomulikku ega seletamatut; neid on võimalik ületada.

Religioosete eelarvamuste ja uskumuste ületamine on töötajate kommunistliku kasvatuses koostisosaks. Kuid selleks, et edukalt võidelda igasuguste ebausku ja müstitsimi avaldumisvormide vastu, tuleb tunda nende nähtuste olemust ja tekkimise põhjust.

Käesoleva töö ülesandeks on selgitada müstitsimi- ja ebausku nähtuste tekkimist ja olemust psühholoogiategaduse seisukohalt. Dialektilis-materialistliku maailmavaate loodusteaduslikku alust selgitava eesrindliku nõukogude psühholoogiategaduse tundmine on üldse põhiliseks eelduseks meie edukas võitluses igasuguste kapitalistlike igandite vastu, sealhulgas ka müstitsimi ja ebausku vastu, mis veel esinevad mõnede meie inimeste teadvuses.

Toetudes I. P. Pavlovi õpetusele kõrgemast närvitegevusest, näitab nõukogude psühholoogiategadus, et kõigi nn. psüühiliste nähtuste materiaalseks substraadiks on peaaegu suurtes poolkerades toimuvad närvi protsessid. Inimese psüühika, nagu iga teinegi materiaalne liikumise vorm, allub kindlatele seaduspärasustele; temas ei ole midagi üleloomulikku ega mingit salapärasust. Psüühilisi nähtusi võime

uurida ja tundma õppida samuti nagu igasuguseid teisigi tege-
likkuses esinevaid protsesse.

Tundes inimese psüühilist tegevust ja toetudes dialektilise mate-
rialismi põhitõdedele, näeme, et ei inimese psüühilises tegevuses ega
ka väliskeskkonnas pole midagi sellist, mida ei saaks selgitada tea-
duse seisukohtadelt lähtudes. Dialektiline materialism õpetab, et loo-
duses ja ühiskonnas toimuvad kõik protsessid kindlate seaduspära-
suste alusel ja selleks, et nähtusi õigesti mõista, tuleb neid seadus-
pärasusi tundma õppida.

Meie tunnetamise õigsus, s. o. tema vastavus tegelikkusele on
tingitud mitmesugustest psühholoogilistest teguritest. Tegelikkuse
peegeldamine meie ajus moonutatud kujul ongi igasuguste müst-
titsismi ja ebausü nähtuste tekkimise psühholoogiliseks aluseks.
Psühholoogiateaduse tundmine selgitab, miks me mõnikord võime
tegelikkusest saada ebaõige kujutluse, ja hoiab meid seetõttu näh-
tuste väärist tõlgitsemisest.

1. Müstitsisminähtuste olemus ja nende tekkimise põhjused psühho- loogiateaduse valgusel

Müstitsismi ja religioosse ebausü juured peituvad idealistlikus,
ebateaduslikus maailmatunnetuses.

Müstitsism on üks idealistliku maailmavaate liike.

Sõna „müstitsism“ tuleneb kreekakeelsest sõnast „müstika“ mis
täendab salapärasust.

Müstitsismi alla kuuluvad sellised nähtused, nagu spiritism,
surnute kartus, uskumused kodukäijatesse ja kummitustesse jne.

Spiritism on religioosel maailmavaatel põhinev ebateaduslik
õpetus inimeste suhtlemise võimalikkusest vaimudega. Spiritistlikud
jutlustajad väidavad, et pärast inimese surma me võime spiritistliku
seansi ajal saada kontakti selle surnud inimese vaimuga. Vaimudele
omistatakse võime eriliste märkide abil vastata neile esitatud küsi-
mustele jne. Niinimetatud spiritistlikud meediumid on tegelikult
šarlatanid, kes kasutavad ära väheste teadmistega inimeste kerge-
usklikkust oma ärilistes huvides.

Huvi spiritismi vastu hakkavad tavaliselt tundma sellised inime-
sed, kes pole rahul oma eluga ja haaravad spiritismist kinni kui
ühest võimalusest leida kinnitust oma soovide täidminekule või
tõendusi oma kahtlustele. Kui näiteks religioosse maailmavaatega
emale, kes on kaotanud surma läbi oma poja, pakub spiritism petli-
kult võimaluse saada kadunu vaimuga mingit kontakti, siis tõenäo-
liselt selline inimene haarab sellest võimalusest kinni.

Spiritistliku seansi ajal luuakse erilised tingimused selleks, et
tegelikkusest saadaks moonutatud kujutlus (pime ruum, eriline äre-
vus ja salapäratsemise õhkkond — tegurid, mis mõjutavad hoiakut
taju puhul)

Taju on küll otsene tegelikkuse peegeldamine, psüühiline protsess, mis põhineb saadud aistingutel, kuid siia lülituvad ka meie varasemad teadmised tajutavast esemest. Taju on seotud kujutluste ja mõtlemisega. Tajumisel tekib meie teadvuses esemest mõtestatud kujutis. Taju on seotud inimese kogu psüühilise eluga ¹

Taju sõltuvust inimese psüühilise elu üldisest sisust nimetatakse apertseptsiooniks. Apertseptsiooni tõttu tajub religioosse maailmavaatega inimene spiritistlikul seansil vaimude lähedalviibimist, kuid selline isik, kes vaimude olemasolusse ei usu, ei taju neidsamu signaale mitte vaimu ilmumise tunnusena, vaid püüab teada saada, milliseid võtteid meedium kasutab. Ehkki võtted, mida spiritistlikud meediumid kasutavad, on mitmesugused, kuid psühholoogilised nähtused on nende puhul samad: apertseptsiooni tõttu väära kujutluse saamine tegelikkusest ja tähelepanu juhtimine meediumile vajalikus suunas.

Et spiritistlikul seansil on otsustava tähtsusega inimese teatav psüühiline seisund, siis on meediumi eesmärgiks tekitada osavõtjais võimalikult pingutatud erutusseisundit, tugevat hirmuemotsiooni. Inimese erutuvuse tugevus oleneb mitte ainult tema varasematest läbielamustest ja tingimustest antud momendil, vaid ka inimese närvisüsteemi üldtüübist (nõrk tüüp erutub kergesti)

Inimese taju sisule avaldab mõju ka tema taju tüüp. Subjektiivset tüüpi tajuga inimesed kalduvad kergemini muude eespool mainitud taju iseloomule mõjuvate tingimuste olemasolu korral salapärasusse ja müstitsismi. Kuid materialistliku maailmavaatega inimesel, kes ühtlasi tunneb neid psühholoogilisi põhjusi, miks meie taju võib mõnikord anda tegelikkusest moonutatud kujutise, võib subjektiivne taju tüüp küll mõjuda elavamate ja emotsionaalsemate kujutluste saamiseks, kuid ei põhjusta temal seejuures veel uskumist spiritismi ja müstilistesse nähtustesse kui tõepeärasusse.

Spiritismi ja müstitsismi propageerijad teevad peale rahva petmise kahju ka ideoloogiliselt. Nad toetavad väljasureva kodanliku ideoloogia vastupanu nõukoguliku ideoloogia rünnakule. Sellepärast tuleb spiritismi vastu eriti aktiivselt võidelda. Inimestele tuleb kannatlikult teaduse faktide abil näidata, et spiritistid neid petavad.

Üks levinumaid müstitsismi nähtusi on surnute kartmine. Paljud religioosse maailmavaatega inimesed kardavad öösel surnuaiast mööda minna ja tajuvad apertseptsiooni tõttu seal kuulnud heli või nähtud liikuvat eset surnu vaimuna. Hirmuemotsioon tekitab peajus tugeva erutuskolde. Iga uue signaali puhul tekkiv erutuskolle põhjustab (Uhtomski dominandi printsiiibil) olemasoleva tugeva, indiviidi elule tähtsa erutuskolde edasise süvenemise. Seega iga krabin või liikuva eseme tajumine suurendab hirmu veelgi, mis takistab taju andmete analüüsimist ja kontrolli. Selle asemel, et nähtu ja kuuldu üle kainelt järele mõelda või lähemalt vaatama minna, inime ne põgeneb hirmu tõttu.

¹ Vt. С. Л. Рубинштейн, Проблемы психологии восприятия, АН СССР Исследования по психологии восприятия, Москва, 1948, lk. 17—18.

Tegelikkuse moonutatud peegeldusega on tegemist ka rahva seas levinud uskumuse puhul kodukäijate ja kummituste olemasolusse. Kodukäijate arvele pannakse mitmed nähtused, mille põhjust ei teata. Näiteks kõneldi kord N linnas, et seal ühes majas öösiti „kummitab” Öösel, kui kõik on vaikseks jäänud, kostvat maja alt keldritest salapärased tumedad löögid. Hiljem selgus „kummituse” põhjus: naabruses asuva pagaritööstuse õuel lõhuti öösiti puud ja maja all olevad võlvkeldrid andsid maapinna võnkumise hästi edasi. Kui pagaritööstus suleti, lakkasid ka salapärased löögid. Nii võib tegelikust elust tuua palju näiteid, kus inimesed, kes ei tundnud nähtuste tõelisi põhjusi, seletasid neid vaimude tegevusega, hiljem aga lükkasid faktid selle arvamuse ümber.

Religioosete uskumuste kammitsais olevad inimesed muutuvad araks ja passiivseks; nad usuvad end olevat salapärase jõudude võimuses. Sellepärast tuleb pidada eriti teravat võitlust religioosse ebausuga ja müstitsismiga, et need ei mürgistaks kasvava noorsoo teadvust ja kujunevat maailmavaadet. Kunagi ei tohi lapsi hirmutada lugudega tontidest ja kollidest, mis kasvatab lapses hirmutunnet iga talle tundmatu nähtuse ees. Lapses tuleb maast-madalast peale kasvatada materialistlikku maailmavaadet, julgust ja usku endasse.

Kuid ka mitmesugused haiguslikud närvisüsteemi häired võivad olla põhjuseks, et inimesed usuvad end nägevat seda, mida tegelikult ei ole. Sellised inimesed ei eralda objektiivset reaalsust oma kujutlustest ja fantaasiast. Nende nähtuste lähem käsitlemine ei kuulu aga psühholoogia, vaid psühhiaatria ning psühhopatoloogia alale.

2. Ebausunähtuste olemus ja nende tekkimise põhjused psühholoogiateaduse valguses

Dialektiline materialism ja materialistlik psühholoogiateadus näitavad, et inimese teadvus ei saa olla midagi muud kui meid ümbritseva materiaalse maailma esemete ja nähtuste peegeldus, objektiivse reaalsuse peegeldus. Kuid objektiivne reaalsus on oma olemuselt väga mitmekesine. Teadus aitab meil orienteeruda ümbritsevas maailmas.

Lenin õpetab, et teadus ei saa uuritavat asja otsekohe valgustada igakülgsest. Tunnetamine on pikaajaline protsess, mis areneb praktilise tegevuse alusel, ta on üleminek teadmatusest teadmisele. Tunnetamine on meeleline protsess, kuid koos sellega ka loogiline protsess. Teadmine on suhteliste, osaliste, mittetäielike tõdede kompleks, mis sisaldab endas osakese absoluutset tõe ja lähendab meid absoluutsele tõeale.¹

Objektiivse reaalsuse nähtuste omavaheliste suhete mittemõistmises ja vääras tõlgitsemises, nähtuste ühe, silmapaistva külje liigses suurendamises tema teiste, vähem märgatavate külgede arvel —

¹ Vt. В. И. Ленин, *Философские тетради*, Москва, 1947 lk. 330.

selles seisavadki religiooni ja ebausünnitusteoreetilised juured. Juhuslikud seosed esemete ja nähtuste vahel tunnistatakse nende põhjuslikeks seosteks, näiteks kahe nähtuse juhusliku ajalise kokkulangemise põhjal tehakse järeldus nende nähtuste põhjusliku seose kohta (loogikaviga „post hoc, ergo propter hoc”). Selle loogikavea tegemise põhjuseks on inimeste vähesed teadmised mitmesugustest nähtustest ja esemetest ning ebateaduslik, idealistlik maailmavaade, mis lubab igasuguste saladuslike seoste tunnustamist meid ümbritsevas objektiivses reaalsuses.

Sageli põhinevad ebausklikud arvamused vääradel järeldustel, mille tegemisel ei võeta arvesse kõiki mõjuvaid tegureid ega vasturääkivaid juhuseid, ei analüüsita, kas püstitatud eeldused peavad paika.

Ebausnähtuste alla kuuluvad kõigepealt igasugused ennustused (nagu kaarditarkade ja hiromantide omad või uusaasta ööl teostatavad kombetalitused). Peale ennustuste on ebausulistest arvamustest rahva seas levinud veel posimise abil haiguste ravimine ja uskumus pisuhändade olemasolusse.

Kuna inimese tegevus oma põhilaadilt on eesmärgistatud, on inimene juba ammu ajast püüdnud teada saada sündmusi, mis juhtuvad tema elus tulevikus, et seetõttu juba ette arendada oma tegevust teatavas suunas ja olla valmis saabuvaks. Sellel inimese psüühika omadusel põhineb mitmesuguste ebausulistate ennustuste kasutamine veel tänapäevalgi. Kuid on ammu juba tõestatud, et kaarditarkade ja hiromantide ennustustel puudub vähimigi teaduslik alus, sest mingit salapärasust ei saa olla mängukaartide ja inimese elu sündmuste vahel, samuti eita psühholoogiateadus igasugust seost inimese käe joonte ja tema iseloomu omaduste vahel, kõnelemata käe joonte seosest inimese saatusega.

Mitmesuguseid uusaasta kombeid täidetakse enamiku nooremate inimeste poolt rohkem traditsiooni pärast, uskumata nende tähendusse. Kuid vanemate inimeste seas leidub veel küllaltki neid, kes siin juhuslikke kokkulangemisi peavad nähtuste põhjuslikeks seosteks (kui keegi uusaasta ööl kuulis õues seistes laudade kolinat ja järgmisel aastal suri, siis oli see kolin tema surma põhjuseks(!)).

Leidub inimesi, kes väidavad, et uusaasta ööl veeklaasi asetatud sõrmusesse üksisilmi vaadates võib selles ette näha oma tuleviku sündmusi. Kui sellised inimesed mingeid kujutisi sõrmuses näevad, siis on see tingitud silma väsimusest pikaajalise ühte punkti vaatamise tõttu ja erilisest hoiakust sõrmusesse langevate varjude tajumisel. Mingit tulevikku sellisel viisil tajutud kujutised näidata ei saa.

Nähtuste ajalise kokkulangevuse või järgnevuse põhjal tekib meil assotsiatiivne seos nende nähtuste kujutluste vahel. Selle seose füsioloogiliseks aluseks on ajutiste närvisüsteemide tekkimine kahe erutatud närvisüsteemi vahel. Hiljem ühe tsentri erutumisel erutub ka teine, temaga seotud närvisüsteem.

Assotsiatiivsed seosed tekivad mitte ainult esimese, vaid ka teise signaalsüsteemi põhjal. Teistelt kuulnud jutustustest on inimene saa-

nud teada ja jäänud uskuma, et koera ulgumisele ja peegli purunemisele järgneb mingi õnnetus. Kui ta nüüd tõesti juhtub koera ulgumist kuulma, siis hakkab selline inimene saabuvat õnnetust kartma. Õnnetus võib tõepoolest juhtuda, kuid mitte koera ulgumise tõttu, vaid hoopis mõnel muul põhjusel. Olles veendunud õnnetuse saabumises võib inimene ise oma hajameelsusega õnnetuse põhjustada või sugereerimise tõttu haigestuda.

Ebausulistele nähtuste järgi esineb mõnikord õpilastegi hulgas. Ebausulisteks võiks pidada selliseid nähtusi, nagu näiteks ühe ja sama kleidiga eksamitel käimine, pahema käega pileti võtmine, teisele „pöidla hoidmine“ ja „läbipõrumise“ soovimine jne. Psühholoogiliselt võib sellistest nähtustest kinnipidamist selgitada sellega, et neid võtteid tarvitades tunneb õpilane end enesekindlamana. Kuid enesekindluse võib saavutada ka siis, kui toetuda omandatud teadmistele. Psühholoogiateaduse tundmine aitab õpilasel mõista, et ta suudab õpitud reprodutseerida paremini, kui ta on rahulik ja enesekindel. Hästi reprodutseerida saab aga ainult seda, mis varem on hästi omandatud.

Küllaltki leidub veel inimesi, kes usuvad unenägude ennustuslikku olemusse. Ka selle nähtuse vastu võitlemisel aitab meid psühholoogiateaduse tundmine, mis selgitab une olemuse ja unenägude tekkimise põhjusi ning õpetab, et unenägudes ei saa olla mingit tuleviku ettenägemist.

I. P. Pavlovi õpetuse järgi on uni nähtus, mis on tingitud peaaju suurte poolkerade töö seaduspärasustest. I. P. Pavlov ütleb:

„Kogu meie närvisüsteemi tegevus koosneb kahest protsessist: erutus- ja pidurdusprotsessist, ja kogu meie elu on nende kahe protsessi alaline kokkupuutumine ja vastastikune suhe.”¹

Närvirakud väsivad pidevast erutusseisundist, pidevast tööst. Nad vajavad puhkust, milleks on uni. Une ajal on peaaju suurte poolkerade koore närvirakud pidurdusseisundis, mis ei haara ühtlaselt kõiki rakke. Osa neist jätkab tööd. Nende vahel tekivad närvisesed, mis ongi unenägude tekkimise füsioloogiliseks aluseks. Unenägude fantastilisuse ja katkendlikkuse põhjuseks on teise signaalsüsteemi kontrolli puudumine esimese signaalsüsteemi baasil tekkivate närvisesete üle. Teine signaalsüsteem on päeva jooksul rohkem tegevuses kui esimene signaalsüsteem ja väsib rohkem. Sellepärast on ta une ajal sügavamal pidurdusseisundis kui esimene signaalsüsteem. Teise signaalsüsteemi pidurdus kutsus esimeses signaalsüsteemis induktsiooni tõttu esile mõnede tsentrumite erutusseisundi. Mida vähem on pidurdatud teine signaalsüsteem, seda loogilisemad ja selgemad on unenäod. Unenägude sisuks on elemendid inimese igapäevases elust, kuid nende elementide seos on sageli ebatavaline. Psühholoogiateaduse seisukohalt lähtudes ei saa olla mingit salapäraseid seost inimese unenägude sisu ja tema tuleviku vahel.

¹ Vt. И. П. Павлов, Полное собрание трудов, т. III, Москва, 1951, lk. 133.

Psühholoogiateadus aitab meil õigesti mõista ka selliste nähtuste olemust, nagu hüpnoos ja letargia, mida inimeste poolt, kes neid nähtusi ei tunne, sageli peetakse „vaimu pealetulemiseks” I. P Pavlov selgitab hüpnoosi olukorraga, kus ühed peaju osad kunstlikult pidurdatakse, teised aga erutatakse. Hüpnoosi puhul viib inimene otsekui kunstliku une seisundis ja tal puudub kontroll nende tsentrumite tegevuse üle, millega peab kontakti hüpnootiseerija.¹ Letargia ja skisofreenia ei ole psühholoogiateaduse seisukohalt samuti mitte midagi salapärast, vaid nähtused, mis on tekkinud haiguslikest häiretest erutus- ja pidurdusprotsesside tasakaalus. Lähemalt selgitavad neid nähtusi psühhiaatria ja psühhopatoloogia.

Ebausunähtuste hulka kuulub ka haiguste arstimine lausumise või posimise abil. Arstiteaduse arenemisega ja raviastutuste üha laieneva võrguga on posijate ja nende poolehoidjate arv vähenenud miinimumini. Neid leidub ainult üksikuid vanema põlvkonna inimeste hulgas. Oskamatu ravimisega muutsid posijad sageli haiguse veel raskemaks. Psühholoogiateaduse tundmine aitab mõista, miks osa inimesi, kes sel viisil raviti, siiski paranes. Paranemise põhjuseks oli sel juhul inimese organismi tugev vastupanuvõime, mida usk posimise tervendavasse mõjusse aitas teatud määral tõsta.

Ebausunähtuste käsitlemisel ei saa mööda minna uskumusest pisuhänna olemasolusse. Uskumus pisuhännasse põhineb ebateaduslikul religioosel maailmavaatel, mis jaatab igasuguste vanakurja saadikute olemasolu. Rahva hulgas valitses arvamus, et rikkad peremehed on oma jõukuse saanud pisuhänna kaudu, sest et teisiti ei osatud nende rikastumist seletada. Kirik õpetas, et kurat võib omada mitmesugust kaju. Ta meelitas inimesi oma võimu alla rikkusega, selle eest aga müüvad inimesed talle oma hinge. Üheks tema kajuks peeti üle taeva lendavat tulesabakujulist pisuhända. Tõenäoliselt sai see uskumus aluse kometide nägemisest, mille olemust ei osatud selgitada.

Inimesed täitsid ebausukombeid sageli põlvest põlve kasvatu-
tud traditsiooni tõttu. Nende täitmisest tekkis neil teatav kindluse-
tunne, mille füsioloogiliseks aluseks on dünaamilise stereotüübi
väljakujunemine. Sellega seletub mõnede ebausukommete visa
juurdumine rahva hulgas. Neid täidavad lihtsalt harjumusest ka
need inimesed, kes neisse ei usu.

Teaduse arenguga ja tema levimisega rahva hulgas hakkas
inimene tungima mitmesuguste, seni salapäraseks tunnistatud näh-
tuste olemusse ja otsima neile põhjendusi teadusest. Ebausunähtu-
sed taganevad teaduse edusammude ees. Dialektiline materialism
õpetab, et uue ja vana vahelises võitluses ei saa me jääda passiiv-
seks pealtvaatajaks ja oodata, kuni uus lõpuks võidab, vaid me
peame aktiivse võitlusega vana vastu toetama uue arenemist ja

---

¹ Vt. И. П. Павлов, Полное собрание трудов, т. III, Москва, 1951, lk. 133.

tema võitu vana üle. Sellepärast peame võitlema religiooni ja ebausust vastu, sest sellega me toetame teaduslike vaadete levimist rahva hulgas ja kiirendame kodanlike igandite kadumist nõukogude inimeste teadvusest.

LÕPPSÕNA

Määratledes sotsialismilt kommunismile ülemineku ajaloolist tähtsust ja põhilisi tingimusi, ütles V. M. Molotov ÜK(b)P XVIII kongressil:

„On kätte jõudnud aeg, mil esiplaanile nihkuvad kasvatusliku iseloomuga ülesanded, töötajate kommunistliku kasvatus ülesanded.”¹

Töötajate kommunistlik kasvatus ei ole mõeldav ilma kõige otsustavamata võitluseta kodanliku ideoloogia vastu, ilma süstemaatilise tööta kapitalismi igandite kõrvaldamiseks nõukogude inimeste teadvusest. Kapitalismi igandite hulka kuuluvad ka religioon ja ebausulised vaated. Tuleb levitada nõukogude eesrindliku teaduse saavutusi, et kasvatada meie inimestes dialektilis-materialistlikku maailmavaadet, selgitada teaduse abil looduse ja ühiskonna arenemise seaduspärasusi.

Nõukogude materialistliku psühholoogiateaduse tundmine aitab meil mõista inimese psüühilise tegevuse olemust ja seaduspärasusi, mille teadmine aitab selgitada religiooni-, müstitsismi- ja ebausunähtuste psühholoogilisi aluseid. Kui toetume dialektilisele materialismile ja nõukogude psühholoogiateadusele, ei ole meie teadvuses enam ruumi salapärasustele ega tunnetamatutele nähtustele ei meis enestes ega ka meid ümbritsevas materiaalses maailmas. Selles seisab nõukogude psühholoogiateaduse tundmise tähtsus võitluses religiooni, ebausust ja müstitsismi vastu.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. В. И. Ленин, *Философские тетради*, Москва, 1947
2. XVIII съезд ВКП(б). Стенографический отчет, Москва, 1939.
3. И. П. Павлов, *Полное собрание трудов*, т. III, Москва, 1951.
4. АН СССР. *Исследования по психологии восприятия*, Москва, 1948.

---

¹ XVIII съезд ВКП(б). Стенографический отчет, Москва, 1939, lk. 315.

О ЗНАЧЕНИИ НАУКИ ПСИХОЛОГИИ В БОРЬБЕ ПРОТИВ МИСТИЦИЗМА И СУЕВЕРИЯ

И. Везралу

Кружок логики, психологии и педагогики.
Руководитель проф. К. Рамуль

Резюме

Преодоление религиозных предрассудков и суеверия — часть коммунистического воспитания трудящихся. Для того, чтобы успешно бороться против мистицизма и суеверия, необходимо знать сущность этих явлений и причины их возникновения. В советском обществе нет социальной основы для возникновения мистицизма и суеверия. Но эти явления имеют также и психологическую основу. Советская материалистическая психология помогает нам понять сущность таких явлений, как сновидения и гипноз. Советская психология учит, что всякие суеверные предсказания и рассказы о домовых и т. п. не имеют научной основы. Диалектический материализм и советская психология показали, что в мире нет сверхестественных сил и непознаваемых вещей.

Против мистицизма и суеверия необходимо активно бороться, потому что они покоятся на вредной, антинаучной буржуазной идеологии.